

Filosofování je cesta (cestování)

Když někdo začne vážně filosofovat, tj. bádát a zkoumat, a zároveň eo ipso zkoumat také své bádání atd., vydává se tím na jakousi cestu, samozřejmě myšlenkovou, a ta se uskutečňuje vždycky pod vlivem a za asistence druhých myslitelů, rozumí se těch, s nimiž se skutečně setká a s nimi vejde v rozhovor (to je nejen možné, ale dokonce nutné s mnoha mysliteli již dávno mrtvými). A tak záleží na tom, s kým se takový filosofující adept setká a do jaké míry jej jeho „partneři“ v tom setkávání a vzájemném rozmlouvání pomáhají lépe či hůře orientovat v té nepřehledné spoustě nejrůznějších myšlenek a myšlenkových cest těch dalších druhých myslitelů. – Příklad: nikdy jsem neměl dojem, že bych se sám před sebou a pro sebe (tím méně před svým učitelem) mohl přihlásit k fenomenologii jako nadšený učeň. Můj učitel tomu rozuměl jako jakési nepřizpůsobivosti a možná nechuti se přizpůsobovat, adaptovat; jednou o mně (na dotaz svého kolegy, který uvažoval o mém přijetí do zaměstnání) řekl, že jsem difilní. (Řekl mi to právě ten jeho kolega na vysvětlenou, proč mne nepřijme.) Ještě o několik let dříve jsem se při psaní své disertační práce na svého učitele (tehdy již z fakulty po Únoru vyhozeného) ptal, oč bych se měl opřít při promýšlení kapitoly o „akci“ a „aktivitě“ subjektu. A můj učitel mi tehdy doporučil Merleau Pontyho. Brzo jsem zjistil, že se mi to pro mou práci nehodí, a protože jsem měl málo času, musel jsem vše vymýšlet jinak. Teprve po mnoha letech jsem – upozorněn svým přítelem – zjistil, že by se mi byl mohem lépe hodil Maurice Blondel, i když jen v některých směrech. Mám zkrátka dojem, že bych se byl ve své myšlení možné ubíral jiným směrem, kdyby mě tehdy na Blondela nasměroval můj učitel (který Blondela ovšem velmi dobře znal). Nechtě to slouží jako příklad toho, jak významným se někdy může stát jen takové lehké pokyn, anebo jak značné může mít důsledky, když takový pokyn nepřijde, když vám takový pokyn někdo nedá, když vás na to neupozorní. (Anebo zase kdy upozorní a vy z toho můžete několik let těžit – jako zase v jiném případě, když mne přítel upozornil na Pierra Teilharda de Chardin.

(Písek, 111018-3.)